

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3180

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2025

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken van 23 juni 2025.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

Verslag Raad Buitenlandse Zaken van 23 juni 2025

Op maandag 23 juni jl. nam de Minister van Buitenlandse Zaken deel aan de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) in Brussel. De Raad sprak over de Russische agressie tegen Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten en China. Ook werd kort gesproken over Georgië en het Internationaal Strafhof. Middels dit verslag wordt uw Kamer tevens geïnformeerd over de EU-Canada top, die ook plaatsvond op 23 juni jl. Tot slot wordt uw Kamer geïnformeerd over motie Dobbe m.b.t. Soedan, motie van der Brug m.b.t. Turkije en over trainingen door Nederlandse *Special Operations Forces* aan de Libanese *Armed Forces Special Operations Forces*.

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad sprak over de voortdurende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne. Tegen de achtergrond van recente hevige aanvallen op Kiev, de NAVO-top en de Europese Raad die in dezelfde week plaatshebben onderstreepten de Hoge Vertegenwoordiger (HV) en EU-lidstaten de urgentie van meer steun voor Oekraïne en werd het belang benadrukt om juist nu de druk op Rusland te intensiveren.

De Oekraïense Minister van Buitenlandse Zaken Sybija sloot fysiek aan voor een deel van de sessie. Minister Sybija lichtte de Oekraïense prioriteiten toe. Hij onderstreepte de noodzaak om Oekraïne in een positie van kracht te zetten, de druk op Rusland te verhogen en trans-Atlantische eenheid te bewaren. De HV en een groep lidstaten, waaronder Nederland, herhaalden de Oekraïense oproep tot geïntensiveerde militaire en niet-militaire steun. Nederland onderstreepte dat alle lidstaten hun bijdragen moeten leveren en riep op tot een spoedige oplossing ten aanzien van de Raadsbesluiten onder de Europese Vredesfaciliteit ten behoeve van Oekraïne. Ook riep Nederland op tot investeringen in de Oekraïense defensie-industrie, waaronder via *Security Action for Europe (SAFE)*.

Onder lidstaten bestond een breed gedeeld gevoel van urgentie om de druk op Rusland om de agressieoorlog te beëindigen te vergroten. Een brede groep lidstaten, waaronder Nederland, pleitten in dit kader voor spoedige aanname van het 18de sanctiepakket. Nederland riep hierbij op de druk op Rusland te behouden en vergroten, met aanvullende maatregelen gericht op de Russische energie-inkomsten. Daarnaast vroeg HV Kallas samen met enkele lidstaten aandacht voor het lot van gedeporteerde Oekraïense kinderen en mogelijke maatregelen tegen betrokkenen.

Een brede groep lidstaten onderstreepte de noodzaak om voortgang te maken met de EU toetredingsonderhandelingen met Oekraïne, in het bijzonder met het openen van eerste cluster in het toetredingstraject. Zowel de Commissie als verschillende lidstaten stelden dat Oekraïne aan de voorwaarden hiervoor heeft voldaan. Tot dusverre staan de onderhandelingen stil doordat Hongarije verdere stappen blokkeert.

Tot slot kwam de hybride conflictvoering van Rusland tegen Europese landen aan bod. De sabotage, heimelijke inmenging en cyberaanvallen van Rusland vormen een directe dreiging voor Europa. De nieuwe hybride strategie van de EU moet als blauwdruk dienen voor de Europese reactie, waarbij onder meer Nederland opriep tot spoedige implementatie. De strategie zelf is vertrouwelijk, maar Nederland stuurt bij implementatie aan op een versie die gedeeld kan worden met het bredere publiek.

Situatie in het Midden-Oosten

De Raad sprak over de zorgwekkende situatie in het Midden-Oosten. HV Kallas presenteerde de uitkomsten van de evaluatie van Israël's naleving van artikel 2 van het EU-Israël Associatieakkoord. De Europese Dienst voor Extern Optreden (EDED) concludeert dat er aanwijzingen zijn dat Israël in strijd zou handelen met zijn verplichtingen onder artikel 2 van het akkoord. Deze conclusie werd onderschreven door de lidstaten. Nederland heeft benadrukt dat de uitkomsten van de evaluatie moeten worden gebruikt om de diplomatieke druk op Israël op te voeren om de situatie in de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever te verbeteren. Dat betekent met name dat Israël moet bewegen naar een staakt-het-vuren en de humanitaire blokkade van de Gazastrook volledig en onvoorwaardelijk moet opheffen. In lijn met de motie van Baarle heeft Nederland onderstreept dat Israël moet zorgen dat de recente aankondiging van de Israëlische Minister van Financiën Smotrich aangaande het intrekken van de *banking waiver* niet wordt geformaliseerd.¹ Het is daarom ook van belang dat de uitkomsten van de evaluatie worden gepresenteerd aan Israël. HV Kallas zegde mede naar aanleiding van een Nederlandse oproep toe dat zij zo snel mogelijk met Israël in contact treedt over de uitkomsten en dat er ondertussen zal worden gewerkt aan voorstellen voor mogelijke maatregelen, als ook dat e.e.a. op de agenda van de Raad van 15 juli terugkeert.

HV Kallas zegde in reactie op het verzoek van een lidstaat om een analyse van de consequenties van het IGH-advies inzake de bezetting van de Palestijnse Gebieden door Israël toe zij de Europese Commissie zal verzoeken zich over dit vraagstuk te buigen. Nederland verwelkomt dit voornemen en roept hier in EU-verband al langere tijd toe op, in lijn met motie van Baarle.²

Nederland riep tijdens de Raad op tot aanvullende sancties tegen gewelddadige kolonisten en kolonistenorganisaties.³ Sancties vereisen EU-unanimiteit en tot op heden is er nog geen overeenstemming over een derde pakket aan sancties tegen gewelddadige kolonisten en kolonistenorganisaties. Nederland blijft zich samen met Frankrijk onverminderd inzetten om dit draagvlak te vergroten. Daarnaast heeft Nederland het Zweedse initiatief gesteund m.b.t. het sanctioneren van Israëlische Ministers, in lijn met de gewijzigde motie Klaver⁴; onder de aanwezigen bestond ook daartoe vooralsnog onvoldoende steun.

De Raad sprak ook over de situatie in Syrië. Nederland verwelkomde vijf nieuwe EU-sancties tegen individuen die verantwoordelijk worden gehouden voor mensenrechtenschendingen en sektarisch geweld. Deze sancties zijn mede op initiatief van Nederland tot stand gekomen. Nederland benadrukte daarbij het belang van bescherming van alle gemeenschappen in Syrië, waaronder christenen, Koerden, jezidi's, Alawieten en druzen. In dat kader onderstreepte Nederland de verklaring van de HV waarin zij de zelfmoordaanslag op een Grieks-Orthodoxe kerk in Damascus veroordeelt. Verschillende EU-lidstaten, waaronder Nederland, uitten hun afschuw over deze aanval op christenen.

Met betrekking tot de situatie in Libië besprak de Raad hoe de EU het VN-geleide vredesproces verder kan ondersteunen. Ook werden de

¹ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3166

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 2943

³ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2870

⁴ Kamerstuk 36 715, nr. 30

politieke- en veiligheidsgevolgen van de huidige situatie voor de EU besproken.

China

De Raad sprak tijdens een werklunch over China en EU-veiligheid, mede met het oog op de aankomende EU-China Top die mogelijk deze zomer plaatsvindt. De HV benoemde de EU-China handelsrelatie, en dat samenwerking nodig is in het tegengaan van bijvoorbeeld klimaatverandering. Tegelijkertijd onderstreepte de HV dat de EU-China relatie in toenemende mate gekenmerkt wordt door concurrentie, rivaliteit en risico's voor de Europese veiligheid. Met name zijn er zorgen over het ongelijke economische speelveld, de steun van Chinese bedrijven aan de Russische oorlog in Oekraïne en China's hybride activiteiten, zoals cyberaanvallen, ongewenste buitenlandse inmenging en informatiemaniplatie. Het negeren van de veiligheidszorgen van de EU door China, leidt tot een vertrouwensbreuk. Dit dient een hoofdboodschap te zijn tijdens de EU-China top.

Nederland benadrukte dat China onmisbaar is voor het voortzettingsvermogen van de Russische agressieoorlog tegen Oekraïne en diens steun in toenemende mate militair van aard is. Wat betreft China's hybride activiteiten zoals kwaadwillige cyberaanvallen, moet de EU een duidelijke boodschap afgeven dat zij deze niet accepteert en bereid is dergelijke activiteiten ook publiekelijk aan de orde te stellen.

Informeel ontbijt over de situatie in Iran

De Raad sprak tijdens een informeel ontbijt over de situatie in Iran. Na een briefing werd gesproken over de laatste ontwikkelingen in het gewapende conflict tussen Israël en Iran, specifiek naar aanleiding van de aanvallen die de VS uitvoerden op Iraanse nucleaire faciliteiten. Lidstaten benadrukten het risico dat de crisis gevolgen heeft voor instabiliteit breder in de regio. Lidstaten herbevestigden hun steun voor een diplomatieke oplossing voor deze crisis en de rol die de EU hierin kan spelen, namelijk in het onderhandelen met Iran over zijn nucleaire programma. Ministers waren het er over eens dat Iran geen kernwapenstaat mag worden en dat Iran redelijke verrijkniveaus voor civiele doeleinden heeft overschreden. Lidstaten herbevestigden hun steun voor de veiligheid van Israël en benadrukten het belang van respect voor het VN-Handvest en internationaal recht.

EU-Canada Top

Op 23 juni vond ook de EU-Canada Top plaats tussen de Commissie en de nieuwe regering van Canada. Het doel was om in een veranderende geopolitieke context de strategische relatie met Canada op veiligheid, defensie en handel te benadrukken. Specifiek is overeengekomen dat de EU en Canada de samenwerking versterken op economische veiligheid, waardeketens (inclusief kritische grondstoffen) en afstemming van regelgeving, onder andere via het EU-Canada handelsakkoord, CETA. Ook hebben de EU en Canada een veiligheids- en defensie partnerschap afgesloten. In dit partnerschap zijn er afspraken gemaakt over nauwere samenwerking op onder andere cyberveiligheid, militaire mobiliteit en steun aan Oekraïne.

Lopende zaken

Georgië

De Raad besprak de sterk verslechterde situatie in Georgië. Verschillende leden van de oppositie in Georgië zijn opgepakt, repressieve wetgeving wordt in rap tempo aangenomen en voor demonstreren worden aanzienlijke boetes opgelegd. De HV benadrukte het belang van aanvullende maatregelen, ook met het oog op de geloofwaardigheid van de Unie. Een groep lidstaten sprak hun bezorgdheid uit over deze verslechtering en pleitte voor aanvullende maatregelen. Nederland wees op de ingevoerde visumplichtigheid voor houders van een Georgisch diplomatiek of servicepaspoort in Benelux-verband.

Internationaal Strafhof

De Raad besprak kort de recente Amerikaanse sancties tegen rechters van het Internationaal Strafhof (ISH). De Commissie bevestigde volledige steun voor het ISH en onderstreepte het belang om in nauw contact te blijven over de impact van de sancties. Nederland gaf aan de sancties af te keuren en onderstreepte in lijn met motie Piri c.s.⁵ dat alles in het werk moet worden gesteld om de gevolgen van de sancties te mitigeren. Als gastland speelt Nederland hierin steeds een actieve rol. Er is brede steun onder de lidstaten voor een gecoördineerde EU-reactie. Inzet van de EU-antiboycotverordening wordt door de Europese Commissie op dit moment nog niet opportuun geacht.

Overige zaken

Motie Dobbe c.s. m.b.t Soedan

In uitvoering van de motie van Dobbe/Paternotte c.s.⁶, de motie van Bamenga c.s.⁷ en de motie Dobbe c.s.⁸ met betrekking tot de *Fact Finding Mission Sudan* (FFM), zal tijdens de 60^e zitting van de VN-Mensenrechtenraad (MRR), van 8 september tot en met 3 oktober 2025, de resolutie met de FFM mandaatverlenging op de agenda staan. Nederland zal opnieuw actief inzetten op verlenging van dit reeds stevige internationale onderzoeksmandaat. Tevens zal de FFM tijdens deze zitting van de MRR een uitgebreid onderzoeksrapport presenteren. In het daaropvolgende debat met de FFM zal Nederland het grote belang van het werk van de FFM onderstrepen en zal Nederland oproepen tot volledige en zorgvuldige documentatie en bewijsvergaring van alle schendingen van het humanitair oorlogsrecht en mensenrechten. Hierna zal terugkoppeling naar uw Kamer volgen.

Motie van der Burg c.s. m.b.t. Turkije

Conform motie Van der Burg en Ceder⁹, heeft het kabinet de Europese Commissie verzocht om in gesprekken met Turkije, specifiek over de douane-unie, de rechtsstaat, inclusief de arrestatie van burgemeester İmamoğlu en de implementatie van uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, aan de orde te stellen.

⁵ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3032

⁶ Kamerstuk 36 000 V, nr. 36

⁷ Kamerstuk 29 237, nr. 228 gewijzigde motie van het lid Bamenga c.s. ter vervanging van die gedrukt onder nr. 212

⁸ Kamerstuk 29 237, nr. 229 gewijzigde motie van het lid Dobbe c.s. ter vervanging van die gedrukt onder nr. 213

⁹ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3172

Het kabinet maakt van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over het besluit de *advise and mentoring* activiteiten met de *Lebanese Armed Forces* voort te zetten tot eind 2027. Het betreft +/- 4 tot 6 trainingen per jaar op het gebied van *Search & Breach* en het trainen van K9 *Military Working Dogs*. De *Search & Breach* training creëert expertise van in pandige geïmproviseerde explosieven detectie en verlaagt de kwetsbaarheid tijdens het betreden van objecten; bij K9 worden honden getraind in interventie in contra-narcotica of contra-explosieven. Over deze trainingsactiviteiten is uw Kamer eerder geïnformeerd in het Verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 24 april 2023¹⁰ en de Geannoteerde Agenda informele Raad Buitenlandse Zaken Defensie d.d. 30 augustus 2024¹¹. De *Lebanese Armed Forces* en de Libanese autoriteiten zijn zeer positief over de gegeven trainingen waarmee, gebaseerd op de behoefte van de lokale veiligheidsactoren, op een bescheiden maar tastbare manier wordt bijgedragen aan de versterking van deze actoren.

Daarnaast deel ik met u dat het werkveld van het *Special Operations Liaison Element* Mashreq met standplaats Libanon¹² (maximaal 3 militairen) wordt verbreed naar Syrië. De activiteiten beperken zich tot netwerk- en beeldopbouw voor het voorbereiden op eventuele beveiligings- en crisistaken, ondersteunend aan de Nederlandse inzet in Syrië.

Tenslotte informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Defensie, dat het nationale kader voor de niet-operationele militaire steun aan operatie Poseidon Archer (OPA) per 9 juli 2025 afloopt. Sinds de start van OPA droeg Nederland met een niet-operationele stafofficier bij aan deze VS-geleide operatie voor aanvallen op Houthi-doelen ter verdediging van de vrije doorvaart. Deze bijdrage werd doorlopend getoetst aan de in de Kamerbrief over maritieme veiligheid Rode Zee¹³ genoemde rechtsbasis en voorwaarden. In maart kozen de VS er voor hun aanvallen op de Houthi's unilateraal op te schroeven, uitmondend in een niet-aanvalsovereenkomst tussen de VS en Houthi's op 6 mei jl. Omdat mede in dat licht al lange tijd geen aanvallen hebben plaatsgevonden in het kader van OPA, kan worden gesteld dat de noodzakelijkheid van dit optreden is komen te vervallen. Zoals ook aangegeven in de brief «internationale inzet van militairen civiel experts en politiefunctionarissen 2025–2028 blijft het kabinet bijdragen aan de internationale inspanningen om de vrije doorvaart in de Rode Zee te bevorderen.

¹⁰ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2648

¹¹ Kamerstuk 21 501-28, nr. 269

¹² Kamerstuk 29 521, nr. 493

¹³ Kamerstuk 29 521, nr. 467